

SZEGEDI TÖRVÉNYSZÉK
6726 Szeged, Fő fasor 16-20.
6701 Szeged, Pf.: 408. Tel.: 06-62-795-010
e-mail: birosag@szegedit.birosag.hu

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: III/ 0 0 3 2 1 - 0 / 2021	
Erkezett: 2021 FEBR 11.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 2 db	<i>du</i>

101.K.701.365/2020/10.

A Szegedi Törvényszék a 115. számú Ügyvédi Iroda [REDACTED] eljáró ügyvéd: Dr. Maklári-Klekner András Zoltán) által képviselt [REDACTED] [REDACTED] **felperesnek** – Dr. Kazy Zoltán kamarai jogtanácsos által képviselt **Csongrád-Csanád Megyei Kormányhivatal** (6722 Szeged, Rákóczi tér 1.) **alperes** ellen telekadó ügyben hozott közigazgatási határozat elleni közigazgatási perében meghozta a következő

v é g z é s t:

A bíróság az eljárást felfüggeszti.

A bíróság az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi Újszentiván Község Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi adókról szóló 17/2015. (XI. 30.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör.) 6. § (2) bekezdésének „a II. körzetben: 240,- Ft/m²” szövegrésze Alaptörvénybe ütközésének vizsgálatát, az alaptörvény-ellenességének megállapítását és e jogszabályi rendelkezés megsemmisítését.

A bíróság kezdeményezi továbbá az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés általános és a Szegedi Törvényszék K.701.365/2020. ügyszám alatt folyamatban lévő perében történő alkalmazási tilalmának elrendelését.

E végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A bíróság az eljárást felfüggesztette és az Alkotmánybíróságnál egyedi normakontroll eljárást kezdeményez Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) 24. cikk (2) bekezdésének b) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 32. §-a, 34. § b) pontja alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 126. § (1) bekezdés b) pontja, 131. § (1), (3) bekezdései alapján.

Tényállás:

A felperes kizárólagos tulajdonában áll az Újszentiván külterület, [REDACTED] helyrajzi számú, kivett telephely megnevezésű, [REDACTED] területű ingatlan.

Az érintett ingatlan Újszentiván [REDACTED] részén, külterületen helyezkedik el. Újszentiván Község Csongrád megye Szegedi járásában található, Szegedtől közúton mérve kb. 10 km-re

délre, a Tisza folyótól keletre. A község a 43-as útról, illetve a 43-as úttól alsóbbrendű utakon, Szeged-Szőregen keresztül közelíthető meg, lakosainak száma 1899 fő.

A perbeli ingatlan ingatlan-nyilvántartási megnevezése kivett telephely, melynek területe m^2 . Az ingatlanhoz tartozó földterület rendkívül szabálytalan alakú, alapjában véve sík felületű és bekerítetlen.

A térség közművesítettsége alacsony, az elektromos hálózat került kiépítésre, a vízellátás fűtől biztosított. Az ingatlan közműellátása a szomszédos helyrajzi számú ingatlanról történik, mérőhely kialakítása nélkül, a szennyvíz elvezetése egyedi gyűjtőbe történik.

Az ingatlan szomszédságában lévő telephelyek, illetve nem lakás céljára szolgáló ingatlanok Gip2 övezetbe, a szántók Mál jelű mezőgazdasági övezetbe tartoznak.

Újszentiván Község Önkormányzat Képviselő-testületének a község helyi építési szabályzatáról szóló 4/2004. (V. 13.) Kt. Ö. rendelete (a továbbiakban: HÉSZ) szerint az érintett ingatlan Gip2 jelű, ipari gazdasági övezetbe sorolt. Az Gip jelű övezet leírását a HÉSZ 10. §-a tartalmazza, melynek értelmében a Gip jelű övezet területe nem jelentős zavaró hatású gazdasági tevékenységű és logisztikai célú épületek elhelyezésére szolgál, mely övezetbe tartozik a külterületen már meglévő majorközpont (állattartási telep), illetve mezőgazdasági üzem is. A beépítés mértéke a telekterület 40%-át nem haladhatja meg, a telek területének minimum 25%-a növényzettel borított kell hogy legyen. A teleknagyság új telek kialakítása esetén minimum 2000 m^2 .

A HÉSZ nem tesz különbséget a belterületi részen és a külterületi részen elhelyezkedő Gip jelű övezetbe tartozó területek beépíthetőségét illetően. Beépíthetőség tekintetében nem a belterületi, illetve külterületi fekvés a meghatározó, hanem az övezeti besorolás.

Az ingatlanhoz tartozó földterület nagyrésze használaton kívül áll, felületének egy részét telepítetlen fás-bokros növényzet fedi, illetve a felületének egy részén jelentős mennyiségű, vegyes összetételű törmelék, hulladék van.

Az ingatlan nagyságú földterülete telekadó hatály alá tartozik, a földterület forgalmi

értéke szakértői ingatlan-értékbecslés szerint 2019. január 1-jétől ■■■■■ Ft. Az ingatlanon található szociális épület jellegű felépítmény forgalmi értéke szakértői ingatlan-értékbecslés szerint 2019. január 1-jétől 2 ■■■■■ Ft. Ennek alapján a teljes ingatlan forgalmi értéke ■■■■■ Ft.

Újszentiván Község Önkormányzatának Képviselő-testülete bevezette a településen a telekadót, amit az Ör. szabályoz. Az önkormányzat képviselő-testülete a 17/2018. (XI. 29.) számú önkormányzati rendeletével 2019. január 1-jei kezdődő hatállyal módosította a telekadó mértékét. Ennek alapján Újszentiván Község két körzetre tagozódik, az I. körzetben a község belterülete, míg a II. körzetben a község külterülete található. A telekadó évi mértéke az I. körzetben minden területre egységesen 120,- Ft/m², míg a II. körzetben 240,- Ft/m².

A perbeli külterületi ingatlanok a telekadó hatálya alá tartozó földrészlete után évi ■■■■■ Ft telekadót kell fizetni, amely a földterület forgalmi értékének 78,24%-a.

Közigazgatási határozatok:

elsőfokú határozat

Az Újszentiváni Községi Önkormányzat Jegyzője mint elsőfokú hatóság a 2019. január 30-án kelt I/287-1/2019. ügyiratszámú határozatával a felperest a perbeli ingatlan telekadó hatálya alá tartozó földrészlete után 2019. évtől évi ■■■■■ Ft telekadó megfizetésére kötelezte.

fellebbezés

A felperes az elsőfokú hatóság határozatával szemben azért terjesztett elő fellebbezést, mert álláspontja szerint a telekadó mértékét az elsőfokú hatóság diszkriminatívan állapította meg, ugyanis a települési telkek között olyan értékülbségek vannak, amelyek alátámasztják a hátrányos megkülönböztetést. Az adómérték a különböző körzetekben aránytalanul eltérő. Az eltérő értéket az önkormányzat nem indokolta, a felperes véleménye szerint nem is tudja a helyi sajátosságokkal megalapozottan indokolni, az Ör. a telekadót aránytalanul és diszkriminatív módon állapította meg. Hivatkozott a Kúria legújabb joggyakorlatára, amely szerint már a telek forgalmi értékének 20%-át elérő éves telekadó mérték is súlyosan aránytalanul minősülhet, emiatt a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 6. § c) pontjába ütközik.

másodfokú határozat

A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 2019. április 5-én kelt CS/B01/04041-2/2019. ügyiratszámú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta a Htv. 1. § (1) bekezdése, 17. §-a, 18. §-a, 52. § 16. pontja, az Ör. 6. § (2) bekezdésének első fordulója, az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 47. § (1) bekezdése, 48. § (1) bekezdése, 58. § (1) bekezdése, 62. §-a, 141. § (2) bekezdése, az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 127. § (4) bekezdése alapján. Nézete szerint ténykérdés annak vizsgálata, hogy a differenciálás kellő mélységűnek tekinthető-e, amely bizonyítási eljárás lefolytatását teszi szükségessé. Az alperesnek mint másodfokú adóhatóságnak az önkormányzatok törvényességi felügyelete során azonban nincs erre jogszabályi lehetősége. Az Ör. az adómértéket differenciáltan határozta meg, mindezek mellett a differenciálás mélységével és az adó mértékének az arányosságával kapcsolatos felülvizsgálat kezdeményezésére egy esetleges közigazgatási perben van csak lehetősége az adózónak. A telekadó inflációval növelt érvényes adómaximuma 2019. január 1-jétől 345,1,- Ft/m², az Ör. a

telekadó mértékét azonban jóval alacsonyabban határozza meg. Hivatkozott a Kúria Önkormányzati Tanácsa Köf.5021/2017/4. számú határozatára, miszerint a Kúria gyakorlata egyértelmű a tekintetben, hogy a vagyon értékének 60-70%-át kitevő adómérték már konfiskálónak tekinthető.

A felek álláspontja:

Kereset

A felperes az alperes határozatával szemben keresetet terjesztett elő, melyben kérte az eljáró közigazgatási szervek határozatainak megsemmisítését.

A felperes keresetében többek között állította, hogy a 2019. január 1-jétől hatályos 240,- Ft/m² telekadó alaptörvény-ellenes. A helyi adó mértéke konfiskáló jellegű, azaz a vagyont elvonja.

Alperes védekezése

Az alperes a keresetet a konfiskáló jelleg miatt elismerte. A határozatát nem vonta vissza.

Vonatkozó jogszabályi rendelkezések:

1) Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény):

Q) cikk

(2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

XIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

XXX. cikk

(1) Teherbíró képességének, illetve a gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.

2) Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke¹ tartalmazza a tulajdon védelmével kapcsolatos rendelkezéseket az alábbiak szerint:

Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

Az előző bekezdésben foglaltak nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnék ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák, illetőleg az adók, más közterhek vagy bírságok megfizetését biztosítsák.

3) Htv.:

¹ kihirdette: Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény

1. §

(1) E törvény felhatalmazása és rendelkezései szerint a települési (községi, városi, fővárosi és kerületi) önkormányzat képviselőtestülete (a továbbiakban: önkormányzat) rendelettel az illetékességi területén helyi adókat (a továbbiakban: adót), valamint települési adókat vezethet be.

6. §

Az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy:

c) az adó mértékét – az e törvényben meghatározott felső határokra, illetőleg a 16. § a) pontjában, a 22. § a) pontjában, a 26. §-ában, a 33. §-ának a) pontjában meghatározott felső határoknak 2005. évre a KSH által 2003. évre vonatkozóan közzétett fogyasztói árszínvonal-változással, 2006. évtől pedig a 2003. évre és az adóévet megelőző második évig eltelt évek fogyasztói árszínvonal változásai szorzatával növelt összegére (a felső határ és a felső határ növelt összege együtt: adómaximum) figyelemmel – megállapítsa.

7. § Az önkormányzat adómegállapítási jogát korlátozza az, hogy:

g) az adóalap fajtáját, az adó mértékét, a rendeleti adómentességet és adókedvezményt úgy állapíthatja meg, hogy azok összességükben egyaránt megfeleljenek a helyi sajátosságoknak, az önkormányzat gazdálkodási követelményeinek és az adóalanyok széles körét érintően az adóalanyok teherviselő képességének.

A Htv.-nek kifejezetten a telekadóra vonatkozó rendelkezései:

17. §

Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén lévő telek.

18. §

Az adó alanya (3. §) az, aki az év első napján a telek tulajdonosa. Ingatlannyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog, illetőleg több tulajdonos esetén a 12. §-ban foglaltak az irányadók.

21. §

Az adó alapja az önkormányzat döntésétől függően:

- a) a telek m²-ben számított területe, vagy
- b) a telek korrigált forgalmi értéke.

22. §

Az adó évi mértékének felső határa:

- a) a 21. § a) pontja szerinti adóalap-számítás esetén: 200 Ft/m²,
- b) a 21. § b) pontja szerinti adóalap-számítás esetén: a korrigált forgalmi érték 3%-a.

4) Ör.:

5. § [Az adó alapja]

Az adó alapja a telek m²-ben számított területe.

6. § [Az adó mértéke]²

² A www.njt.hu weboldalon az Ör. 2019. január 1-jétől hatályos változata nem érhető el. Az Ör. 2019. január 1-jétől hatályos változata az önkormányzat weboldalán (<https://www.ujszentivan.hu/index.php/onkormanyzat/helyi->

Az adó évi mértéke (1) Az I. körzetben minden terület egységesen: 120,-Ft/m.

(2) A II. körzetben: 240, -Ft/m²

Kivett major: 120, -Ft/ m²

7. §

E rendelet alkalmazásában Újszentiván Község két körzetre tagozódik:

I. körzet: a község belterülete

II. körzet: a község külterülete

A Kúria Önkormányzati Tanácsának gyakorlata a telekadó konfiskáló jellegével kapcsolatban az alábbiak szerint összegezhető:

A 2016. december 31-ig hatályban volt Htv. 6. § c) pontja alapján az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy: az adó mértékét a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan – az e törvényben meghatározott felső határokra, illetőleg a 16. § a) pontjában, a 22. § a) pontjában, a 26. §-ában, a 33. §-ának a) pontjában meghatározott felső határoknak 2005. évre a KSH által 2003. évre vonatkozóan közzétett fogyasztói árszínvonal-változással, 2006. évtől pedig a 2003. évre és az adóévet megelőző második évig eltelt évek fogyasztói árszínvonal változásai szorzatával növelt összegére (a felső határ és a felső határ növelt összege együtt: adómaximum) figyelemmel – megállapítsa.

A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Köf.5001/2013/6. számú határozatában – az Alkotmánybíróság határozataira utalással – megállapította, hogy „a vagyoni típusú adók célja az arányos közteherviselés elvének megvalósítása: a vagyoadó alapja minden adóalany vonatkozásában ugyanaz, a vagyontömeg, jelen esetben az ingatlantulajdon. Az adókötelezettség törvényi okból, a tulajdonolt vagyontömegre tekintettel keletkezik.” Ez azt jelenti, hogy a kötelezettség tartalma, mértéke a vagyontömeg értékéhez – amely egyben az adóalany teherviselő képességét is jelenti – igazodó kell legyen. „Ez az alapja a vagyoadók esetében az adózókkal szembeni azonos (önkormányzati) jogalkotói elbánásnak. E megállapítás normatív alapját elsődlegesen az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése adja, e követelményt az önkormányzati jogalkotó esetében ugyanakkor a Htv. (...) közvetíti” (Köf.5024/2016/5.), mindenekelőtt a jelenlegi Htv. 7. § g) pontja szerint.

A teherbíró képességhez igazodó közteherviselés Alaptörvény XXX. cikkében megfogalmazott kötelezettsége – az Alkotmánybíróság arányos közteherviseléshez kapcsolódó gyakorlata alapján – többek között magában foglalja az adómérték arányosságát. Jóllehet a (helyi) jogalkotónak nagy a szabadsága abban, hogy milyen módon kötelezi az adóalanyokat a közterhekhez való hozzájárulásra, vagyoni típusú adók esetében azonban az adó mértéke nem vezethet az adó tárgyának elvonásához, illetve azzal kapcsolatos aránytalansághoz. A teherbíró képességet meghaladó, a vagyont elvonó, konfiskáló jellegű az az adó, amely mértékénél fogva és az adó tárgyat képező vagyontömeghez képest súlyosan aránytalan. Az ilyen adó elvesztí az adóhoz mint jogintézményhez kapcsolódó jellegzetességeit, és lényegében szankciónak tekinthető, amely az adó intézményével összeegyeztethetetlen.

A Kúria Önkormányzati Tanácsának gyakorlata szerint az az adómérték, ami évente a vagyon értékének közel 60–70 %-át teszi ki, súlyosan aránytalannak minősül, mivel belátható időn belül felemészti az adótárgyat. A Köf.5081/2012/4. számú ügyben pedig az adótárgy értékének

rendeletek) érhető el. A bíróság az interneten közzétett formában rögzítette az Ör. szövegét, az (1) bekezdésben vélhetőleg elírásra került az adó mértéke, az helyesen 120,- Ft/m².

70%-át kitevő adóteher minősült túlzónak azzal, hogy az eloldódott a vagyontömeg értékétől. A Kúria Köf.5024/2016/5. számú határozatában az ingatlan értékének 64%-át kitevő éves adómértéket minősítette konfiskálónak arra tekintettel, hogy a következő adóévekben az adóteher összege meghaladta a telek értékét.

2017. január 1-jétől az önkormányzat helyi adó megállapítási jogát korlátozó rendelkezést a Htv. 7. § g) pontja már másképpen tartalmazza, mégpedig az alábbiak szerint:

„7. § Az önkormányzat adómegállapítási jogát korlátozza az, hogy (...)

g) az adóalap fajtáját, az adó mértékét, a rendeleti adómentességet és adókedvezményt úgy állapíthatja meg, hogy azok *összességükben* egyaránt megfeleljenek a helyi sajátosságoknak, az önkormányzat gazdálkodási követelményeinek és *az adóalanyok széles körét érintően* az adóalanyok teherviselő képességének”.

Megállapítható tehát, hogy a törvényi szabályozás esetlegesen 2016. december 31-ig teszi lehetővé az adóalany egyéni teherviselő képességének mérlegelését. Ezt követően ez a mérce már az adóalanyok szélesebb köréhez igazodik, aminek kiterjedését az adóterhelés alapja oldaláról vett azonosság, az adóterhelés alkotmányosan védhető indoka, továbbá ezen ok és az érintett kör lehatárolása közötti okszerű, nem önkényesen meghatározott kapcsolat által jellemezhető helyzet határolhatja be. Ilyen módon az adott adóalanyra szóló kötelezés a továbbiakban már csak a normativitás szempontját sértheti. (Köf.5016/2019/6. számú határozat; Balogh-Békési Nóra: *A telekadó törvényessége egykor és most, Nekrológ egy adószabály felett*. In: Pázmány Law Working Papers 2017/11., megjelent: https://plwp.eu/files/2017-11_Balogh-Bekesi.pdf; Kecő Gábor-Tombor Csaba: *A helyi adók szabályozása és joggyakorlata Magyarországon külföldi kitekintéssel – különös figyelemmel az iparüzési adóra és a helyi vagyoadók arányosságára*, kézirat lezárva: 2018. október 31., Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet, megjelent: <https://www.dhkfa.hu/News/2020/HelyiAdokSzabalyozasa.pdf>, 54-70. o.)

A bíróság álláspontja az ügy érdemében – a telekadó konfiskáló jellege

A bíróság álláspontja szerint a telekadó mértékének meghatározásánál nemcsak a Htv. 7. § g) pontját kell figyelembe venni, hanem a telekadó mértékének meg kell felelnie az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésében, XIII. cikk (1) bekezdésében és XXX. cikk (1) bekezdésében foglaltaknak is. Másképpen fogalmazva: ha megállapítható, hogy a telekadó mértéke a normativitás szintjén megfelel a Htv. 7. § g) pontjában foglaltaknak, ez még önmagában nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy az önkormányzati rendeletben meghatározott telekadó mértéke egy konkrét ügyben nem alaptörvény-ellenes.

[Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, EJEE Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke]

Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között hatalmazza fel a helyi önkormányzatokat rendeletalkotásra. Az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése szerint, feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot.

Helyi adók bevezetésére a Htv. 1. § (1) bekezdése hatalmazza fel az önkormányzatokat, melyek a Htv. rendelkezéseinek keretei között élhetnek az adómegállapítás jogával. A mérlegelési jog határait, törvényes korlátait jelen ügyben a Htv. 6-7. §-a jelöli ki. Az adó mértékére vonatkozó

6. § c) pontja szerint „az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy az adó mértékét – az e törvényben meghatározott felső határokra, illetőleg a 16. § a) pontjában, a 22. § a) pontjában, a 26. §-ában, a 33. § a) pontjában meghatározott felső határoknak 2005. évre a KSH által 2003. évre vonatkozóan közzétett fogyasztói árszínvonal változással, 2006. évtől pedig a 2003. évre és az adóévet megelőző második évig eltelt évek fogyasztói árszínvonal változásai szorzatával növelt összegére (a felső határ és a felső határ növelt összege együtt: adómaximum) figyelemmel – megállapítsa.”

Azt a felperes sem vitatta, hogy az Ör. 6. § (2) bekezdésének első fordulata szerinti 240 Ft/m² nem haladja meg a Htv. 22. § a) pontja szerinti felső határra (200 Ft/m²) figyelemmel a Htv. 6. § c) pontja alapján megállapított adómértéket (valorizált adómérték 2017. évben: 336 Ft, 2018. évben: 337 Ft, 2019. évben: 345 Ft). Tehát az adómérték önmagában nem alaptörvény-ellenes vagy törvénysértő. Ugyanakkor ez a tény még nem jelenti azt, hogy az adó mértéke ezáltal valamennyi alaptörvényi követelménynek megfelel.

A Htv. 2017. január 1-jétől hatályos 7. § g) pontja alapján aggályosnak tűnik az a szabály, miszerint kizárólag az adóalanyok széles körét érintően kell figyelembe venni a teherviselő képesség elvét, ez a jogszabályi rendelkezése azonban az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése alapján nem lehet alkotmánybírósági vizsgálat tárgya. Ebből ugyanis az következik, hogy az adóalanyok szűk körét nem védi a teherviselő képesség Alaptörvénybe, illetve törvénybe foglalt követelménye, számukra nem alaptörvény-ellenes, illetve törvénytelen súlyosan aránytalan helyi adókötelezettséget előírni.

Ezt az értelmezési lehetőséget zárja ki az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, O) cikke, I. cikk (Szabadság és Felelősség) (3)-(4) bekezdései, II. cikke, XV. cikk (1)-(2) bekezdései, XXX. cikk (1) bekezdése együttes olvasata. Ezek értelmezhetők úgy, hogy minden egyes adóalany az arányos közteherviselés elve szerint köteles hozzájárulni a közös szükségletek fedezéséhez, senkit sem lehet semmilyen okból kifolyólag ennél többre kötelezni egy demokratikus jogállamban.

A vagyonadó a vagyoni viszonyokhoz igazított közteherviselés megvalósítására hivatott. Az adórendszer számtalan adónemből áll, amelyek néhány adótípusba sorolhatók tárgyak alapján. Ha mindegyik megfelel az arányosság követelményének a maga nemében, azaz a típusa körében, akkor az adórendszer is megfelel ennek az elvnek.

A súlyosan aránytalan adóra alkalmazott kifejezés a konfiskáló, elkobzó adó. Ezzel valójában azt fejezzük ki, hogy már nem is adóról van szó, hanem a tulajdon olyan szintű elvonásáról, ami az adó funkcióján kívül áll. Formálisan adónak nevezett jogintézménnyel tartalmilag egyfajta kisajátítást végeznek a hatóságok. Az adófizetési kötelezettség és a kisajátítás közös töről fakad: mindkettő közérdekből történik, mert mindkettőre szükség van egy demokratikus jogállamban. Amíg azonban a kisajátítás a közhatalom kivételes lehetősége teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett, addig az adófizetés alapvető kötelezettség, ami fogalmilag nem jogosít alanyi jogon járó, a befizetéssel arányos ellenszolgáltatásra. Kisajátítás esetében a tulajdont vagy a tulajdonrészt teljes egészében elvonják. Ezzel szemben a vagyonadó „csupán” a tulajdon korlátja, nem a tulajdon fizikai elvételére irányul, hanem ahhoz kapcsol terhet, fizetési kötelezettséget.

Ugyanakkor az adókötelezettség terjedelme nem parttalan. Csak és kizárólag a teherbíró, illetve teherviselő képesség szintjéig terjed az Alaptörvény, illetve a Htv. értelmében. Ezen a szinten felül sem alkotmányos, sem törvényes lehetőség nincs arra, hogy területalapú helyi vagyonadó

alkalmazható legyen. Az arányos adó önkéntes teljesítés hiányában azonban vezethet adóvégrehajtás útján az adótárgy teljes elvonásáig, sőt, a teljes körű végrehajtás elve miatt még azon túl is terjeszkedhet. Az adóvégrehajtás nem korlátozódik ugyanis a vagyonado tárgyra. Az adóalany összes jövedelme és vagyona végrehajtás alá vonható az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (Avt.) értelmében.

Annak megítélésekor, hogy mi a „túl sok”, az adó összege és az adótárgy piaci értéke közti arányt szükséges figyelembe venni. A súlyosan aránytalan adóztatás megállapítását erősíti, ha a magas arány nem egyetlen adóévben, hanem annál hosszabb időszakon keresztül is fennáll.

Adót önmagában a mértéke miatt általában nem lehet aránytalanak minősíteni. Ennek a megítélése csak az alkalmazási környezetben, a jogviszony jellegének ismeretében, és az egyéb adójogi szempontok vizsgálata alapján lehetséges. A német alkotmánybíráskodásban adóterheléssel kapcsolatban alkalmazott alapelv, hogy az összes adóterhelésnek a felező felosztás közelében kell lennie az adófizető és a kincstár között (ún. Halbteilungsgrundsatz, lásd 1995. június 22-i határozat, 2 BvL 37/91).

A közterhek mértéke akkor válik alkotmányellenessé, ha konfiskatórius jellegű, illetve ha „olyan nagyságot ér el, hogy a nyilvánvalóan eltúlzott mérték már minőségi kategóriává, aránytalaná és indokolatlanná válik”. [1558/B/1991. AB határozat, 360/B/1996. AB határozat, 184/2010. (X. 28.) AB határozat]

A bíróság álláspontja szerint az az adómérték, amely évente a vagyon értékének közel 60-70 %-át teszi ki, súlyosan aránytalanak minősül, mivel belátható időn belül felemészti az adótárgyat.

A telekadó esetén a Htv. alternatív módon határozza meg az adó alapját, illetőleg mértékét. A Htv. 21-22. §-a választási lehetőséget ad a helyi önkormányzatnak arra, hogy a telek alapterülete alapján tételes adóként vagy az ingatlan korrigált forgalmi értéke alapján, annak 3%-áig határozza meg a telekadó mértékét. Az adó megállapításának ez utóbbi módja minden esetben biztosítja az ingatlan értékével arányos adóztatást. Abban az esetben, ha az önkormányzat az adót tételesen állapítja meg – mivel a tételes adó korlátozottabb lehetőséget kínál az értékarányos adóztatásra – a Htv. rendelkezéseinek betartása mellett is előfordulhat, hogy az önkormányzati rendeletben meghatározott adómérték egyes adózók tekintetében súlyos méltánytalanságot eredményez. A helyi önkormányzatnak a helyi adó mértékének konfiskáló jellege elkerülése érdekében figyelembe kell venni a tulajdon védelmét. A jelen ügyben az adó évi mértéke olyan nyilvánvalóan eltúlzott mértékű, amely már minőségi kategóriává, aránytalaná és indokolatlanná vált, ugyanis az évi adómérték a földterület forgalmi értékének közel 80%-át teszi ki, és alig több mint 1 év alatt felemészti a perbeli földterület értékét. A jelen esetben kizárólag a földterület forgalmi értékét lehet figyelembe venni, ugyanis telekadó tárgya a telek (földrészlet), ezért nincs annak jelentősége, hogy mennyi az ingatlan forgalmi értéke az építménnyel együtt.

Az Alkotmánybíróság legutóbb a 3223/2019. (X. 11.) AB határozata indokolásának [13] pontjában rámutatott arra, hogy amennyiben az Alaptörvény és valamely vállalt nemzetközi kötelezettség tartalma azonos, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésén keresztül vizsgálja, hogy a belső jogszabály összhangban áll-e az Alaptörvény, és egyúttal a nemzetközi szerződés azonos tartalmú szabályából fakadó garanciális követelményekkel.

Az adókiivetés elvileg beavatkozást jelent az EJEE Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének 1. bekezdésében biztosított jogba, továbbá az ilyen beavatkozás az 1. cikk – adók és más közterhek vagy bírságok vonatkozásában kivételeket engedő – 2. bekezdése alapján igazolt lehet. A javak békés élvezetébe történő beavatkozásnak még akkor is minden esetben „megfelelő egyensúly”-t kell találnia a közösség általános érdekének kívánalmait, valamint az egyén alapvető jogai védelmének követelményei között, ha a beavatkozás jogszabályban előírt – így az önkényesség hiányát feltételező – feltételek szerint kerül alkalmazásra. Különösen, észszerű arányossági viszonyoknak kell fennállnia az alkalmazott eszközök, valamint a kifogásolt intézkedéssel elérni kívánt cél között.

A telekadó konfiskáló jellege miatt az Ör. vitatott rendelkezése a felperes oldalán túlzott és egyéni teherrel jár, ezért a telekadó mértéke nem tekinthető az elérni kívánt céllal észszerűen arányosnak. [6/2014. (II. 26.) AB határozat]

Mindezeket figyelembe véve a bíróság álláspontja szerint az Ör. 6. § (2) bekezdésének „A II. körzetben: 240,- Ft/m²” szövegrésze alaptörvény-ellenes, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe, XXX. cikk (1) bekezdésébe és az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése alapján alkalmazandó EJEE Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkébe is ütközik.

Záró rész

A Szegedi Törvényszék a fenti indokok alapján az Ör. fenti rendelkezése alaptörvény-ellenessége megállapítását, e rendelkezés megsemmisítését [Abtv. 41. § (1) bekezdése] és egyedi, valamint általános alkalmazási tilalmának elrendelését [Abtv. 45. § (4) bekezdése] kezdeményezi. Az általános alkalmazási tilalom kimondását a bíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből származó jogbiztonság követelménynek érvényesülése érdekében kéri az Alkotmánybíróságtól.

A bírói kezdeményezés esetleges elutasítása esetén az Alkotmánybíróságnak van arra lehetősége, hogy az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján hivatalból [pl. legutóbb a 3/2021. (I. 7.) AB határozatban] állapítson meg alkotmányos követelményt, ennek egyik lehetséges szövegezése: „a teherbíró képességet meghaladó, a vagyont elvonó, konfiskáló jellegű az az adó, amely mértékénél fogva és az adó tárgyát képező vagyontömeghez képest súlyosan aránytalan. Az ilyen adó elveszti az adóhoz mint jogintézményhez kapcsolódó jellegzetességeit, és lényegében szankciónak tekinthető, amely az adó intézményével összeegyeztethetetlen, ezért az ilyen mértékű adó alaptörvény-ellenes.” Ez a megoldás azért lehet előnyös, mert ebben az esetben mindig egyedileg lehetne vizsgálni a helyi adó mértékének konfiskáló jellegét.

A Kúria Önkormányzati Tanácsa már két ügyben vizsgálta az Ör. fenti rendelkezését.

A 2020. február 18-án kelt Köf.5041/2019/4. számú határozatában (ebben az ügyben más volt a felperes) a helyi adó diszkriminatív adóztatásával kapcsolatos bírói indítványt elutasította, megállapította, hogy a belterületi ingatlanokra kiszabott telekadóhoz képest a külterületi ingatlanokra vonatkozóan magasabb adómértéket megállapító szabályozás diszkriminatív jellegét önmagában a bel- és külterületi ingatlanok fajlagos értékének összehasonlítása nem alapozza meg.

A 2020. szeptember 1-jén kelt Köf.5014/2020/9. számú határozatában (végzésében) az indítványnak azon részét, amely az Ör. támadott rendelkezésének a tulajdonhoz való jogba [az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe és az azzal azonos tartalmú, az Alaptörvény Q) cikk

(2) bekezdése alapján alkalmazandó az EJEE Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkébe] ütközése megállapítására irányult, hatáskör hiányában elutasította a Kp. 142. § (2) bekezdése alapján. Közvetlenül Alaptörvénybe ütközését állító indítványt (indítványrészt) az Önkormányzati Tanácsnak nincs hatásköre vizsgálni, figyelemmel az Alaptörvény T) cikkének (2) bekezdésére, valamint a 25. cikk (2) bekezdésére. Az Önkormányzati Tanács a normakontroll eljárását – a Köf.5041/2019. számú ügyben már vizsgált más jogszabályba [Htv. 7. § g) pont, Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdés] ütközés megállapítására vonatkozó indítványrész tekintetében – a Kp. 81. § (1) bekezdése a) pontja megfelelő alkalmazásával megszüntette.

A bíróság itt jegyzi meg, hogy a korábbi indítványaiban két teljesen különböző jogalapon hivatkozott a Htv. 7. § g) pontjaira, a Kúria a Köf.5041/2019/4. számú határozatában az Ör. vitatott rendelkezését nem is a konfiskáló jelleggel, hanem a helyi sajátosságokkal kapcsolatban vizsgálta, míg a Köf.5014/2020/9. számú határozatában érdemben nem is foglalkozott konfiskáló jelleggel.

A fentiek alapján látható, hogy a Kúria Önkormányzati Tanácsa *érdemben* még nem foglalkozott a jelen kezdeményezésben foglalt érvekkel, a *res iudicata* esete nem áll fenn.

Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata [3097/2012. (VII. 26.) AB végzés] szerint, ha nem csak más jogszabályba ütközés, hanem Alaptörvénybe ütközés kérdése is felmerül az ügyben, akkor a Kúriának van hatásköre az indítvány elbírálására. A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Köf.5029/2020/6. számú határozatában megállapította, hogy a helyi norma más jogszabály közbejötté nélküli, közvetlenül Alaptörvénybe ütközését állító indítványt az Önkormányzati Tanácsnak nincs hatásköre vizsgálni.

Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az Alkotmánybíróság az Ör. Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 128. § (5) bekezdése zárja ki.

A bíróság tájékoztatásul közli, hogy hasonló tartalmú indítványt terjeszt elő a 101.K.701.354/2020. és a 101.K.701.364/2020. ügyszámú perekben is.

Szeged, 2021. február 1.

Dr. Szabó László s. k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelesül:

Orbán Krisztina
írnok

